

EKOMUZEJ BISTRA – PROJEKT ZA ODRŽIV LOKALNI RAZVOJ

dr. sc. KLEMENTINA BATINA □ Odsjek za etnologiju HAZU, Zagreb

dipl. ing. arh. LOVRO BAUER □ Fabrika arhitekti d.o.o., Zagreb

sl.1.-3. Projekt Ekomuzej Bistra: simulacija prostora

© FABRIKA arhitekti

1 Zgrada stare škole u Poljanici Bistranskoj pojedinačno je zaštićeno kulturno dobro, upisano u Registar kulturnih dobara pod brojem Z-6513. Sagrađena je 1877./78. te je jedna od malobrojnih sačuvanih školskih zgrada iz tog razdoblja na području Zagrebačke županije koja je u velikoj mjeri zadržala prepoznatljiva obilježja, uključujući tlocrtni raspored, konstruktivne elemente, oblikovanje eksterijera, kao i dijelove unutarnje opreme prostora, a osim arhitektonske, ima veliku kulturno-povijesnu vrijednost. Škola je izvorno imala dvije učionice i dva stana za učitelje, no nakon izgradnje nove škole u cijelosti je prenamijenjena za stanovanje učitelja. Trenutačno je u uporabi samo izvorni stan u prizemlju, dok su ostali prostori prazni.

2 FABRIKA arhitekti d.o.o. arhitektonski je ured iz Zagreba specijaliziran za kulturnu baštinu i održivu gradnju.

3 Za izradu idejnoga muzeološkog koncepta formiran je autorski tim u sastavu dr. sc. Klementina Batina, dipl. povjesničarka umjetnosti, književna komparatistica i muzeološkinja (stručna savjetnica Odsjeka za etnologiju HAZU, Zagreb); Lovro Bauer, dipl. ing. arh. (FABRIKA arhitekti); Antonija Dejanović, povjesničarka umjetnosti i filozofkinja, voditeljica Dokumentacijske službe i Arhiva MUO-a te voditeljica Zbirke glazbenih instrumenata MUO-a, Zagreb; Domagoj Sironić, prof. povijesti i filozofije (OŠ Bistra, Poljanica Bistranska).

4 Prijavitelj je za partnera odabrao udrugu *Ekomuzej Bistra* kako bi se osigurala participacija lokalnog stanovništva i umrežavanje lokalnih resursa – vlasnika tradicijskih objekata, tradicijskih obrta, nositelja umijeća nematerijalnih kulturnih dobara i ostalih poznavatelja tradicijske kulture, života i običaja bistranskog kraja, čime se potiče *bottom-up* pristup. Udruga *Ekomuzej Bistra* posjeduje stručne kapacitete

Od ideje do projekta

Projekt Ekomuzej Bistra zamišljen je kao integrirani projekt kojemu je svrha da na temelju ekomuzejskih postulata omogući održivo i participativno upravljanje cjelokupnom baštinom bistranskog kraja te da ujedno potakne razvoj kulturnih i turističkih sadržaja na području sjeverozapadnog dijela Zagrebačke županije, duž obronaka Medvednice – od sljemenskog vrha do lijeve obale rijeke Krapine na zapadu. Općina Bistra je 2014. uvrstila projekt Ekomuzeja Bistra u strateške razvojne projekte Općine Bistra te u Bazu projekata Zagrebačke županije, a 2016., na inicijativu dr. sc. Klementine Batine, osnovana je udruga *Ekomuzej Bistra* s ciljem zaštite, istraživanja i prezentiranja cjelokupne baštine Bistre radi održavanja kontinuiteta lokalnog identiteta te podizanja kvalitete života i održivog razvoja lokalne zajednice. Tijekom 2017. Udruga je, u suradnji s arhitektom Lovrom Bauerom, razmotrila mogućnost revitalizacije zgrade stare škole u Poljanici Bistranskoj¹ kao prostora

u kojemu će se uspostaviti središnji baštinski centar bistranskog kraja – participativni HUB, kojemu bi cilj bio osnaživanje i artikuliranje lokalnog identiteta kao potpore održivom razvoju. Početkom 2018. Općina Bistra pokrenula je postupak izrade projektno-tehničke dokumentacije te je ured FABRIKA arhitekti² izradio snimku postojećeg stanja, proveo konzervatorska istraživanja, izradio idejni, glavni i izvedbeni projekt i muzeološki koncept.³ Isplođena je građevna dozvola te je projekt uvršten u bazu projekata Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) pod nazivom *Obnova zgrade stare škole i kulturno-turistička revitalizacija kroz ITU mehanizam – EKOMUZEJ BISTRA*. Osim udruge *Ekomuzej Bistra*⁴, partner Općine Bistra u tom je projektu i Turistička zajednica Zagrebačke županije.

Proces razvoja ideje od početka do razrađenog projekta spremnog za izvedbu, pokrenut 2014./15. angažmanom entuzijasta i lokalnih udruga, trajao je nepune četiri godine. Završetak te faze obilježen je znanstveno-

stručnim međunarodnim skupom *Uloga ekomuzeja u razvoju lokalnih zajednica* (Bistra, listopad 2018.) kako bi se istaknula ključna uloga ekomuzeja u podupiranju gospodarskog razvoja ruralnih područja i malih gradova, kao i važnost sudjelovanja civilnog društva u promicanju načela dobrog upravljanja.⁵

Objavom javnog poziva za dostavu projektnog prijedloga u postupku izravne dodjele bespovratnih sredstava Urbane aglomeracije Zagreb i nadležnog Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije od 19. kolovoza 2020. otvoren je natječaj te će se s prijaviteljem (Općina Bistra) i partnerima (Udruga Ekomuzej Bistra i Turistička zajednica Zagrebačke županije), ukoliko zadovolje provjeru prihvatljivosti, potpisati ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za realizaciju zacrtanih projektnih aktivnosti.

Strateški i razvojni okvir

Početkom 2015., stupanjem na snagu novoga programskog i provedbenog okvira politike regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj,⁶ uvedene su nove planske prostorne kategorije *manja* i *veća urbana područja* te *urbane aglomeracije*. Takav pristup decentraliziranoga i ujednačenog razvoja urbanih i ruralnih sredina zastupa i provodi Europska unija u programskom razdoblju 2014. – 2020. putem investicijske politike mehanizma *integriranih teritorijalnih ulaganja*.⁷ Provedba ITU mehanizma u sklopu Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* omogućila je financiranje projekata za različita područja ulaganja kako bi se riješili gospodarski, socijalni i ekološki izazovi te provele mjere održivog razvoja gradova i okolnih administrativnih jedinica lokalne samouprave koje ulaze u obuhvat urbane aglomeracije. U *Strategiji urbane aglomeracije Zagreb* (UAZ) posebno su istaknuti potencijali međusektorske suradnje kulture i turizma. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji pokazala je da su *bogata kulturna baština* i *zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti* važan razvojni resurs te da je u strateški regionalni i lokalni razvoj potrebno integrirati kulturne/kreativne industrije i suvremene načine interpretacije kulturne baštine.⁸ Provedena SWOT analiza također je pokazala da su kulturni i prirodni potencijali nedovoljno valorizirani i integrirani s turističkim razvojem proizvoda i usluga.⁹ Stoga je tema kulturne baštine i turizma te selektivnih oblika turizma uvedena kao jedna od strateških tema UAZ-a čija će se provedba realizirati pozivom za apliciranje integriranih razvojnih programa koji se temelje na obnovi kulturne baštine, a osiguravaju unapređenje upravljanja kulturnom baštinom s ciljem doprinosa održivom razvoju na lokalnoj i regionalnoj razini.

Načelo održivog upravljanja

Načelo održivog razvoja horizontalna je tema koja se, prema smjernicama *Strategije razvoja urbanih područja*

(SRUP), odnosi na sve sektore, kao i na aktivnosti provedbe strateških i mrežnih projekata pojedinih urbanih aglomeracija. U skladu sa smjernicama, nositelji projektnih aktivnosti pri njihovoj provedbi trebaju voditi brigu o učincima projekta na okoliš prema načelu održivog razvoja. U tu se svrhu, u skladu s *Europskim zelenim planom*¹⁰, preporučuje primjena određenih mjera koje stvaraju pozitivne učinke, poput zelene javne nabave, smanjenja utjecaja na klimatske promjene, učinkovite uporabe resursa, primjene načela zelenog rasta, osiguravanja biološke, geološke i krajobrazne raznolikosti, izbjegavanja ugrožavanja okoliša i nepovratnoga gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala, dakle, svih onih mjera koje pridonose unapređenju održivog upravljanja okolišem.¹¹ Zelena infrastruktura i identitetski potencijali također su istaknuti kao važan strateški cilj upravljanja i očuvanja urbaniziranih i ruralnih cjelina te „punktova“ kulturnoga i tradicijskog značenja.¹²

Održivost pri planiranju i projektiranju

Svijest o neodrživosti postojećih linearnih ekonomskih modela (*uzmi, iskoristi, baci u smeće*) sazrela je tijekom posljednjih godina. Ujedinjeni su narodi 2015. donijeli *Ciljeve održivog razvoja* – 17 ciljeva koji su „Integrirani, odnosno prepoznaju da će djelovanje u jednom području utjecati na rezultate u drugom, te da razvoj mora uravnotežiti socijalnu, ekonomsku i ekološku održivost“¹³, a iste je godine postignut i Pariški sporazum o klimi.¹⁴

Na regionalnoj razini Europska je unija 2019. donijela *Europski zeleni plan* (*A European green deal*¹⁵) te početkom 2000., tijekom hrvatskog predsjedanja, novi *Plan za cirkularnu ekonomiju*¹⁶ kao jedan od njegovih glavnih dijelova. U skladu s navedenim ciljevima i planovima, a vezano za veliki potencijal izgrađenog okoliša, Europska komisija izrađuje zajednički okvir za procjenu održivosti zgrada – *Level(s)*¹⁷ (trenutačno je još u testnoj fazi). Za razliku od dosadašnjih fokusa na energetske učinkovitosti ili zaštiti okoliša, za taj je okvir karakterističan holistički pristup kojim se uzimaju u obzir svi aspekti održivosti te uključivanje socijalnoga, ekonomskog i ekološkog aspekta tijekom cijeloga životnog vijeka građevine.¹⁸

Prateći sve navedene trendove, pri planiranju i projektiranju revitalizacije zgrade stare škole u Poljanici Bistranskoj (tijekom 2017. i 2018.) s posebnom su pozornošću razmatrani svi aspekti održivosti.

Socijalni aspekt. Socijalna održivost osigurava se sudjelovanjem lokalne zajednice u budućem radu centra, ali i pri izradi projekta. Tako su u izradi koncepta sudjelovali i članovi Udruge, održana je javna prezentacija projekta u prostoru Kulturnog centra, Općina je financirala projektnu dokumentaciju, a pri obavljanju istražnih radnji volontirali su lokalni izvođači. Uložen je dodatni napor da se osigura pristupačnost, što nije jednostavno postići kad je riječ o pojedinačno zaštićenim spomenicima kul-

te je tijekom posljednje četiri godine djelovala na području istraživanja, zaštite, interpretacije i promocije cjelokupne baštine Bistre, povezujući se pri tome s nadležnim institucijama u zemlji i inozemstvu.

⁵ Važnost projekta Ekomuzej Bistra prepoznali su i poduprli članovi međunarodnog ECOVAST-a (Mrs. Valerie Carter), hrvatska sekcija ECOVAST-a, koja je bila organizator skupa, te istaknuti muzeolog i heritolog prof. dr. sc. Tomislav Sola. Zaključci skupa dostupni su na:

http://www.ecovast.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=181:bistra-uloga-ekomuzeja-u-razvoju-lokalnih-zajednica-2018&catid=32009&Itemid=45

⁶ Usporediti: Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14).

⁷ U Hrvatskoj je za potrebe provedbe ITU mehanizma odabrano sedam najvećih urbanih središta s najvišom koncentracijom stanovništva i kapacitetima za provedbu projekata: četiri urbane aglomeracije s više od 100 000 stanovnika u središnjim naseljima (Zagreb, Osijek, Rijeka i Split) te tri urbana područja s više od 50 000 stanovnika u središnjim naseljima (Zadar, Slavonski Brod i Pula). Usporediti: *Smjernice...*, 2015.

⁸ SRUAZ, 59-60.

⁹ Isto, 58.

¹⁰ *Europski zeleni plan* nova je strategija rasta kojom se nastoji zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital EU-a te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecajima okoliša na njih (usp.: *Komunikacija komisije...*, 2).

¹¹ Isto, 154.

¹² Isto, 40-43.

¹³ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> (pristupljeno 24. kolovoza 2020.)

¹⁴ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0098>

¹⁷ https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/Level_publication_EN.pdf

¹⁸ *Level(s)* je u pristupu održivosti sukladan sustavu certificiranja održive gradnje koji je 2009. uspostavio Njemački savjet za održivu gradnju (DGNB sustav).

ture. U suradnji s nadležnim konzervatorom pronađen je prostor za smještaj podizne platforme te su javni prostori u prizemlju i na katu zgrade stare škole prilagođeni osobama s invaliditetom, predviđene su i taktilne površine za slijepe i slabovidne, a muzeološkim konceptom podjednako su predviđeni vizualni i auditivni sadržaji. Važan je element i uključivost što se primjerice odnosi na zadržavanje funkcije učiteljskog stana u prizemlju čime se dodatno doprinosi autentičnosti i održivosti. Pazilo se i na kvalitetu unutarnjeg prostora – na prirodnu svjetlost, vizure, kvalitetu zraka, grijanje i hlađenje i sl.

Ekonomski aspekt. Pri promišljanju koncepta revitalizacije pokušala se osigurati ekonomska održivost buduće namjene. To se postiže smanjenjem troškova hladnog pogona, ali i konceptom koji omogućuje ostvarivanje odgovarajućih prihoda. U tom smislu naglasak je stavljen na integriranje ekomuzeja s lokalnom turističkom industrijom, i to dodjelom prostora i pružanjem potpore novim baštinskim projektima (planirani HUB u potkrovlju) te promocijom postojeće ponude (Turistički informativni centar u prizemlju). Radi smanjenja troškova, primijenjena su suvremena rješenja energetske učinkovitosti te su odabrani materijali koji uz standardno održavanje osiguravaju dugotrajnost. Prostor je uvelike zadržao izvorna obilježja te fleksibilnost.

Ekološki aspekt. Sam odabir smještanja ekomuzeja u postojeću građevinu umjesto izgradnje novog objekta (što bi možda bilo praktičnije) već je ekološki osviješten čin – podrazumijeva ponovnu uporabu već ugrađenih sirovina, vode i energije s pripadajućim emisijama stakleničkih plinova, a nije zanemariva ni ušteda neizgrađenog prostora. Ušteda energije pri uporabi zgrade postiže se iskorištavanjem obnovljivih izvora putem VRF visoko-

učinkovite reverzibilne zrakom hlađene dizalice topline s preciznom regulacijom rada, mehaničke ventilacije s rekuperacijom te termoizolacijom ovojnice u mjeri u kojoj se ne narušava spomenička vrijednost građevine: predviđeno je, primjerice, postavljanje kalij-silikat-hidratnih izolacijskih ploča s unutarnje strane vanjskih zidova te ostakljenje unutarnjih krila dvostrukih povijesnih prozora izo-staklom. Vezano za osvjetljenje, osiguran je dotok dnevne svjetlosti te automatizacija i mogućnost programiranja visokoučinkovite muzejske rasvjete sustavom DALI.

Primjena zelenog modela u izradi muzeološkog koncepta

Provedbom projekta Ekomuzej Bistra planira se obnova i rekonstrukcija zgrade stare škole u Poljanici Bistranskoj te njezina revitalizacija u suvremeni i moderno opremljeni kulturno-turistički centar. Planiranim zahvatom na prvom katu, u potkrovlju i u komunikacijskim prostorima u prizemlju zgrade uspostaviti će se središnji interpretacijski i dokumentacijski baštinski centar Ekomuzeja Bistra, sa stalnom muzejskom izložbom i prostorima za kreativne radionice (HUB), dok će se u drugom dijelu prizemlja urediti turistički informativni centar sa suvenirnicom te u jednom dijelu zadržati izvorna namjena – stan za učitelja.

Projektom se predviđa izrada definiranoga muzeološkog koncepta, a potom i implementacija stalne muzejske izložbe pod nazivom *Bistra 1209*. Primarna je ideja da se stalnim postavom i kontinuiranim muzejskim aktivnostima popularizira i osnaži cjeloviti identitet mjesta te pridonosi razumijevanju i razvijanju interesa za pojedine materijalne i nematerijalne aspekte baštine bistranskog kraja.

U koncipiranju muzejskog postava promišljalo se o mogućnostima primjene „zelenog modela” u razradi muzeoloških i likovnih elemenata izložbe. Stalni postav ekomuzeja bit će predstavljen u četiri tematske cjeline smještene u četiri prostorije prvog kata.

U prvoj će se prostoriji interpretirati elementi specifičnih prirodnih obilježja Bistre (vode, šume, ljekovitog bilja, životinjskih vrsta), tradicijska vjerovanja u natprirodno te tradicija prerade drvenog ugljena – *vuglenarenja*, kao nematerijalnog umijeća. Cjelina će nositi naziv *Prirodno i natprirodno*, a osim prirodnih činitelja, prenositi će posjetiteljima važnost sinergijskih učinaka prirode na ljude te gospodarsku i sociološku uvjetovanost okolišem. U drugoj prostoriji (cjelina *Hiža*) interpretirat će se odabrani aspekti svakidašnjega tradicijskog života i običaja (tradicijsko ruho i prehrana; svadbeni, uskrсни i božićni običaji) koji čine istaknute elemente nematerijalne kulture bistranskog kraja (umijeće izrade tradicijskoga bistranskog nakita, umijeće izrade božićnog lusteru od slame i *kinča* od krep-papira, umijeće izrade *gibanice* itd.). U trećoj će se prostoriji, u cjelini *Rad (zemlja)*, dati uvid u povijesni kontekst rada na zemlji i u gospodarske običaje (tradicijske alate, vodenice, sadnju poljoprivrednih kultura, uzgoj stoke, preradu mlijeka, kulturu pjenja vina). U četvrtoj prostoriji (cjelina *Učionica*) interpretirat će se povijest školstva u Bistri te najvažniji kulturno-povijesni i društveni događaji od prvog spomena Bistre 1209. do danas.

Osim muzejskih predmeta kao izvornih nositelja poruke¹⁹ te multimedijskih interpretacijskih izložaka i tekstova, važan komunikacijski medij izložbe bit će prijenosna računala (tableti) sa slušalicama koje će korisnicima

omogućiti digresije pri interpretaciji određenih tema, i to uz uporabu izvornog dijalekta te karakterističnu atmosferu i audiovizualni doživljaj.

„Zeleni” model u koncipiranju muzejskih sadržaja odnosi se prije svega na odabir tema i načina na koji se one interpretiraju. Tematske cjeline stalnog postava usmjerene su na elemente tradicijskog života koji se, iz današnje perspektive, mogu smatrati prihvatljivim ekološkim modelom, poput tradicionalne obrade zemlje; upotrebe prirodnog materijala iz okoliša za gorivo, gradnju kuća i izradu inventara. Takav prihvatljivi ekološki model također može biti izrada ruha, vrijeme dnevnog rada i počinka u skladu s godišnjim ciklusima, učinkovito iskorištavanje energije sunca, vjetrova, vode i drva, očuvanje prirodnih resursa ponovnom uporabom i korištenjem istih sirovina itd. Stoga će se na primjeru korištenja tradicijskih tehnika putem muzejske komunikacije prezentirati važnost ukupnoga djelovanja okoliša na ljude koji u njemu borave, i obrnuto. Muzejska će se komunikacija uspostavljati i izvan fizičkog prostora muzeja – na području ekomuzejskih sastavnica putem organiziranih kostimiranih vodstava i interpretativnih šetnji s posjetiteljima (*in situ*) te u virtualnoj komunikaciji s publikom (virtualne izložbe). Pojedine će ekomuzejske sastavnice poput tradicijske kuće (*hiže*) s okućnicom, školskog vrta i župne klijeti biti autentične lokacije na kojima će se ostvarivati edukativni ekološki programi. Muzejske će aktivnosti obuhvatiti i radionice nematerijalnih umijeća i tehnika, uz izradu suveniru od ekološki prihvatljivog materijala, uključujući i *outdoor* aktivnosti izrade *land art* skulptura i intervencija. „Zeleni” će model u razradi likovnih elemenata izložbe podržavati uporabu ekološki prihvatljivih materijala.

¹⁹Maroević, Ivo, „Muzejska izložba – muzeološki izazov”. *Informatica Museologica* 34, br. 3/4 (2003): 13-18.

Zaključak. Poslanje Ekomuzeja Bistra usmjereno je na integralno očuvanje i zaštitu kulturne i prirodne baštine, na korištenje, očuvanje i komuniciranje lokalnih vrijednosti i identitetskih potencijala u skladu s načelom održivosti i razvoja. Provedbom projekta Ekomuzej Bistra osigurat će se inovativan, kreativan, integriran i učinkovit „zeleni” model upravljanja baštinskim resursima te će se uspostaviti novo turističko odredište nadomak Zagreba („vrata Zagorja”), čija će se ponuda temeljiti na stručnoj interpretaciji kulturne i prirodne baštine, s posebnim naglaskom na tradicijskoj kulturi i lokalnim običajima i proizvodima.

LITERATURA

1. Maroević, Ivo. „Muzejska izložba – muzeološki izazov”. *Informatica Museologica* 34, br. 3/4 (2003): 13-18.

MREŽNI IZVORI

1. Europska komisija. *Europski zeleni plan*. Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarstvu i Socijalnom odboru i Odboru regija. Bruxelles, 2019.

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr

2. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. *Smjernice za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje*. Zagreb, 2015.

<https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/Smjernice%20za%20izradu%20strategije%20razvoja%20urbanih%20podru%C4%8Dja,%20pra%C4%87enje%20njihove%20provedbe%20i%20vrednovanje.pdf>

3. Grad Zagreb, Gradski ured za strateško planiranje i razvoj grada. *Strategija razvoja urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine*. Zagreb, 2018.

https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/gu%20za%20strategijsko%20planiranje/SRUAZ_2020_publikacija_9_5.pdf

4. Općina Bistra. *Strategija razvoja općine Bistra za razdoblje 2014. – 2020.* Bistra, 2014.

<http://bistra.hr/wp-content/uploads/2016/03/Strategija-ekonomskog-razvoja-Op%C4%87ine-Bistra-2014.-2020-PRO%C4%8C1%C5%A0%C4%86ENI-TEKST-rujan-2016.pdf>

5. Općina Bistra. *Strateški plan razvoja turizma Općine Bistra za razdoblje 2014. – 2020.* Bistra, 2014.

<http://bistra.hr/wp-content/uploads/2016/03/Strate%C5%A1ki-plan-razvoja-turizma-na-podru%C4%8Dju-Op%C4%87ine-Bistra.pdf>

6. UNDP – United Nations Development Programme, Sustainable Development Goals:

<https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

7. UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change, The Paris Agreement:

<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

8. Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarstvu i socijalnom odboru i Odboru regija. *Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo za čistiju i konkurentniju Europu:*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0098>

9. European Commission, Level(s): A Guide to Europe's New Reporting Framework For Sustainable Buildings:

https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/Level_publication_EN.pdf

Primljeno: 24. kolovoza 2020.

BISTRA ECO-MUSEUM – A PROJECT FOR SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT

The Bistra Eco-Museum project is imagined as a local strategic project aiming to protect and preserve the inherited values of the Bistra region. It is being conducted in line with the postulates of the eco-museum as a sustainable development project in an area covered by the urban agglomeration of Zagreb.

Protection, interpretation and presentation of rural and heritage values of the Bistra region will be accomplished through a project to revitalise the building of the old school, in which it is planned to set up a permanent museum exhibition with accompanying cultural and educational programmes, for both visitors and the local population.

The cultural tourism revitalisation of the area and the sustainability of the project will depend greatly on the management mechanism and the participation of all stakeholders included in the implementation of this eco-museum project.